

FONDER



GILLA DIN
EKONOMI



”

För mig handlar sparande om drömmar och mål. Sparande är friheten att kunna betala för det som du tycker är viktigt, det kan vara både stort och smått. Ett litet sparande kan faktiskt bli mycket pengar över tid. Historiskt sett har exempelvis ett långsiktigt sparande i aktiefonder gett en god avkastning, men det kräver tålamod och disciplin att avstå från konsumtion i dag. Därför är det viktigt att veta vad du sparar till. Ett tydligt mål kan hjälpa och motivera dig till att exempelvis lägga undan en del av lönen varje månad för att i framtiden ha råd med något mer än vad du kan köpa i dag.

Att spara i fonder passar alla. Oavsett om du har mycket eller lite pengar att investera kommer du att få en bra riskspridning eftersom du köper en produkt med många innehav. Det är också väldigt enkelt och fördelaktigt att månadsspara. Det ger dig möjligheten att sprida riskerna ytterligare genom att köpa regelbundet. Både när börsen är billig och dyr. Att försöka se in i framtiden och köpa vid exakt rätt tidpunkt har visat sig vara jättesvårt. För om framtiden vet vi ingenting. Men att inte ta någon risk alls, kan på lång sikt vara den största risken av dem alla.

I Sverige är i princip alla fondsparare. Framför allt fondsparar vi för framtiden som pensionärer. En del av den allmänna pensionen från staten placeras i fonder. Många har också en tjänstepension från sin arbetsgivare där det finns möjlighet att köpa fonder. Och många sparar även till pensionen privat. Vi som fondsparar i Sverige har ofta ett väldigt stort utbud att välja på. Se det stora utbudet som en chans för dig att hitta något du gillar. Låt inte rädslan för att välja fel hindra dig. Det viktigaste är faktiskt att du sparar.

När du väl är i gång – håll dig till din strategi! Att ryckas med i kortsiktiga svängningar och påverkas av omgivningens råd är enkelt, men sällan klokt.

”

Lycka till!

Fredrik Hård
Ekonom Fondbolagens förening



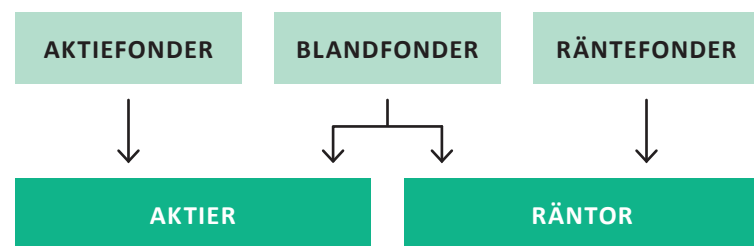
INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Vad är en fond?	6
Varför just fonder?	7
Månadssparande	8
Risk och riskspridning	9
Konsumentskydd.12
Vilka fonder finns det att välja på?14
Olika sätt att fonsdspara och skatteregler19
Privat fonsdsparande.19
Pensionssparande20
Att tänka på vid val av fond22
Att spara hållbart i fonder.24
Avgifter29
Hjälpmedel vid val eller utvärdering av fonder.33
Checklista: Att välja fonder36
Tio frågor om fonder38
Ordlista40
Länktips46
Övningsuppgifter.47

VAD ÄR EN FOND?

En fond är en samling (portfölj) av aktier och/eller andra värdepapper som har möjlighet att ge avkastning. Alla som investerar i fonden äger en del av fondens samlade tillgångar. Om en fond äger aktier från 50 olika börsföretag blir du som investerat i fonden indirekt ägare i alla dessa 50 bolag.

Fonder investerar främst i två slags värdepapper: aktier och skulder som ger ränta. Fonder som placerar i aktier kallas aktiefonder och fonder som placerar i räntepapper kallas räntefonder. Dessutom finns det blandfonder som placerar i båda delarna.



Det finns också fonder som har friare placeringsregler. Ett exempel på detta är hedgefonder. Mer om olika typer av fonder hittar du under avsnittet [Vilka fonder finns det att välja på?](#) på sida 14.

VARFÖR JUST FONDER?

Det finns många anledningar till att spara i fonder. Ett skäl är att de passar bra för regelbundet sparande, även i en liten skala.

Med bara ett par hundralappar i månaden kan du få del av utvecklingen i världen och sparandet kan växa till sig med tiden. Ett annat skäl till att spara i fonder är att du drar nytta av förvaltarnas kunskaper. Fondförvaltare måste enligt lag utgå från fondspararnas intressen. Att fondbolagen sköter all administration är också av praktisk betydelse. Du som sparar behöver inte själv hålla koll på ingångsvärden, kapitalvinster eller förluster. Fondbolagen lämnar uppgifter till dig på årsbeskeden och även till Skatteverket. Det är enkelt att fondera!

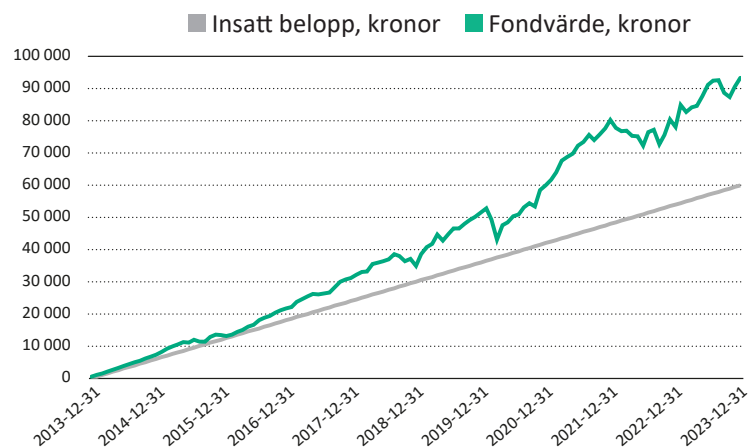
Alla fonder har också det gemensamt att de ger riskspridning, men på olika sätt och i olika hög grad. Regelbundet sparande ger också riskspridning över tid. Fonder kan ge bättre avkastning än sparkonto och kan också innebära mindre risk än enskilda aktier. Det är dessutom lätt att köpa och sälja fondandelar.

- Du kan enkelt få del i både svenska och utländska placeringar.
- En värdepappersfond ska enligt lag sprida riskerna på flera värdepapper. En aktiefond ska till exempel placera i minst 16 olika aktier, i praktiken är det ofta många fler.
- Det finns ett stort utbud av fonder med olika risknivåer och placeringsinriktningar.
- Förvaltare med expertkunskaper sköter placeringarna. Det innebär att du som placerare inte behöver vara lika aktiv som vid exempelvis aktiehandel.
- Månadssparande i fonder är en bra sparform för att bygga upp en ekonomisk trygghet. Riskspridningen ökas genom att insättningar görs vid olika tidpunkter.

MÅNADSSPARANDE

Regelbundet månadssparande i fonder är ett enkelt och smidigt sätt att bygga upp ett sparkapital. Du minskar effekten av börsens svängningar och köper ibland när det är lite dyrare och ibland när det är lite billigare.

När det gäller placeringar i aktier och aktiefonder är ett klassiskt råd att sitta still i båten när börsen sjunker och ha tålamod tills det vänder uppåt igen. Det är svårt att tajma börsuppgångarna respektive börsnedgångarna. Risken är att du säljer dina fonder när börsen redan nått botten och köper igen när börsen står på topp. Om du har ett månadssparande, tänk på att om du sparar i aktiefonder ska det vara pengar du inte behöver inom en snar framtid. Läs mer om aktiefonder på sida 16.



Den som började månadsspara 500 kronor januari 2014 hade med en genomsnittlig aktiefond efter tio år en behållning på 93 407 kronor, varav det insatta beloppet utgjorde 60 000 kronor.



Det är enklare att spara i början på lönen i stället för i slutet. En stående överföring från lönekontot till en fond är ett bra sätt att bygga upp ett sparkapital. 500 kronor i månaden ger på tio år 60 000 kronor plus avkastning.



RISK OCH RISKSPRIDNING

Uttrycket "lägg inte alla ägg i samma korg" används för att påpeka att det kan vara bra att sprida riskerna i sparandet. Risk är ett mått på hur värdet varierar – ju större svängningar i fondens värde, desto högre är risken.

Det finns ett direkt samband mellan risk och avkastning. Hög risk innebär vanligtvis större chans till högre avkastning, men också en större risk för värdeminskning. Låg risk betyder sämre chans till hög avkastning men risken för förlust blir också mindre. På lång sikt ger fonder med hög risk i genomsnitt bättre avkastning. Ordet genomsnitt är mycket väsentligt. Alla fonder med risk lönar sig inte på lång sikt, men för att få möjlighet till en god avkastning på lång sikt måste du vara beredd att ta en viss risk. Om man kunde få samma värdeökning utan att ta någon risk skulle förstås alla välja det säkrare alternativet. Orden "lång sikt" är också mycket viktiga i sammanhanget – om du inte kan riskera att dina pengar minskar i värde på kort sikt ska du inte placera i aktiefonder.

KONSUMENTSKYDD

LAGAR SKYDDAR DINA INTRESSEN

Fondverksamhet i Sverige styrs av ett regelverk som ska garantera dels att förvaltningen sköts på bästa sätt, dels att de som sparar i en fond är skyddade mot att kapitalet ska ingå i en konkurs eller förskingras. Som sparare behöver man inte känna till alla regler men det är viktigt att veta att det finns ett skydd och något om hur det fungerar.

De fonder som vi beskriver här och som används för sparande direkt eller för pension regleras i Sverige av [Lagen om värdepappersfonder](#) (LVF) och [Lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder](#). De typer av fonder som marknadsförs till privatsparare delas in i värdepappersfonder och specialfonder. Värdepappersfonder, eller UCITS-fonder som de också kallas, får säljas fritt i Europa. Enligt lag måste de innehålla minst 16 olika värdepapper vilket automatiskt innebär riskspridning. Även specialfonder måste ha riskspridning, även om de har lite andra regler. [Hedgefonder](#) är till exempel oftast specialfonder.

ALLA ANDELSÄGARE SKA BEHANDLAS LIKA

Utöver de lagar som nämnts ovan reglerar föreskrifter från Finansinspektionen och branschens egna riktlinjer hur fondbolaget får agera. Enligt lag ska fondbolaget i förvaltningen handla uteslutande i fondandelsägarnas gemensamma intresse (4 kap 2§ LVF). Med detta menas att alla andelsägare ska behandlas lika och att förvaltaren ska försöka ge dem en så bra avkastning som möjligt utifrån fondens placeringsinriktning och risk samt eventuella andra kriterier som fastställts för fonden i fondbestämmelserna.

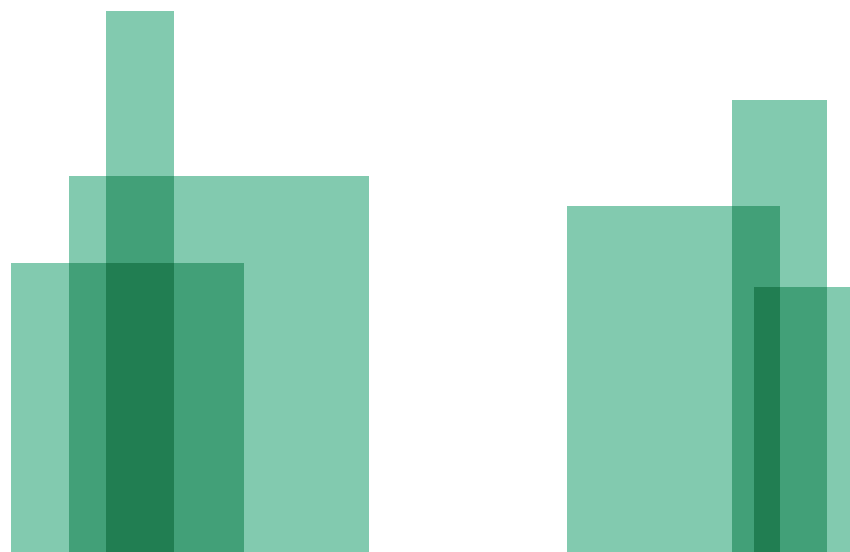
För varje fond ska fondbestämmelser godkännas av Finansinspektionen. Fonden får inte avvika från den placeringsinriktning som angetts i fondbestämmelserna. Eventuella ändringar i fondbestämmelserna

måste godkännas av Finansinspektionen och de måste alltid vara i andelsägarnas intresse. Spararna måste förstås informeras om ändringarna.

KAPITALET FÖRVARAS HOS FÖRVARINGSINSTITUT

För att skydda kapitalet har fondbolaget och förvaltaren inte egen tillgång till pengarna eller värdepappren i fonden. Dessa förvaras hos ett så kallat förvaringsinstitut, vanligtvis en bank, på ett särskilt konto och alla transaktioner måste gå genom förvaringsinstitutet.

Det är alltså skild ekonomi mellan fonden och fondbolaget. Om ett fondbolag går i konkurs, vilket är mycket ovanligt, påverkas inte fondens värde och själva fonden kan med andra ord inte gå i konkurs. Skulle fondbolaget ändå komma på obestånd, eller om fondbolaget av annan anledning inte kan fortsätta förvalta fonden, övertas förvaltningen av förvaringsinstitutet. Därefter kan förvaltningen övertas av annan fondförvaltare. Om sådan saknas utbetalas fondens förmögenhet till andelsägarna.

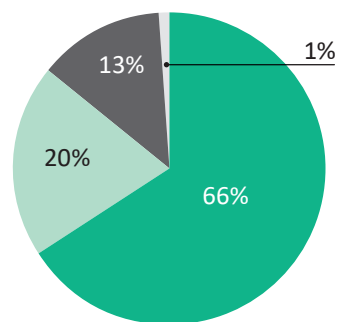


VILKA FONDER FINNS DET ATT VÄLJA PÅ?

Det här avsnittet handlar om placeringsinriktning, det vill säga de olika typer av fonder som finns att välja på. I dag finns det cirka 3 000 fonder tillgängliga för privatsparare på den svenska marknaden. De kan delas in i fyra huvudgrupper: aktiefonder, räntefonder, blandfonder och hedgefonder. Varje huvudgrupp rymmer flera undergrupper.

Diagrammet visar hur fondsparandet i Sverige i dag är fördelat mellan fyra huvudgrupper.

- Aktiefonder
- Blandfonder
- Räntefonder
- Hedgefonder/övriga fonder



Källa: Fondbolagens förening 2023-12-31

MED FONDER KAN DU FÅ DEL I PLACERINGAR ÖVER HELA VÄRLDEN.

Sverigefonder placerar på vår hemmamarknad som vi känner bäst till. Genom att placera i en Sverigefond får du faktiskt också del i tillväxten på nya marknader där de svenska bolagen arbetar.

Du kan också placera i fonder som köper aktier i bolag på marknader i andra delar av världen. Genom placeringar i till exempel Kina, Indien och Brasilien har fondsparare fått del i den tillväxt som ägt rum i dessa länder. Vid val av fonder är det en fördel att följa med i vad som händer i världen.



AKTIEFONDER

En aktiefond är en fond som investerar minst 85 procent av fondförmögenheten i aktier. För ett sparande i aktiefonder rekommenderas en spartid på minst 5–7 år. Detta beror på att risken i aktiefonder generellt sett är högre än i räntefonder och blandfonder, de svänger alltså mer i värde.

Det finns aktiefonder med olika placeringsinriktningar och risk, exempelvis fonder som placerar i ett visst land (till exempel Sverige eller Japan) eller en viss region (till exempel Norden, Nordamerika eller Asien). Fonder som placerar över hela världen kallas Globalfonder. Andra fonder är specialiserade på en viss bransch (till exempel läkemedel eller teknik).

En inriktning av aktiefonder är tillväxtmarknadsfonder. Dessa fonder placerar på marknader som är i stark tillväxt och omfattar Östeuropa, Sydamerika, vissa länder i Asien och Afrika.

En typ av aktiefond som har blivit populär på senare år är **indexfonder**. Indexfonder har lika stor andel i olika företags aktier som dessa aktier har i ett visst index, till exempel ett index som följer Stockholmsbörsen.

ETF:er (Exchange Traded Funds) är fonder som handlas som aktier. De kallas också för börshandlade fonder. De är framförallt indexfonder.

RÄNTEFONDER

En räntefond placerar enbart i räntebärande värdepapper, till exempel statsskuldväxlar eller obligationer. Det finns **långa räntefonder** som placerar i värdepapper med löptid på minst ett år. De kan vara förenade med en viss risk och bör därför ha en spartid på minst 3–4 års sikt. Dessa fonder kan öka i värde när räntorna sjunker och kan sjunka i värde när räntorna stiger. Kurssvängningarna brukar dock inte vara lika kraftiga som för aktiefonder. En typ av lång ränte-

fond är företagsobligationsfond som investerar i obligationer utgivna av företag. De har generellt en lägre risk än aktiefonder men en högre risk än vanliga obligationsfonder. Det finns också **korta räntefonder** som placerar i värdepapper med en löptid som är kortare än ett år. De förväntas ge en jämn (men relativt låg) avkastning och är en lämplig placeringsinriktning för den som söker lägre risk. Om fonden placeras i en annan valuta än i svenska kronor kan det dock finnas en valutarisk.

BLANDFONDER

En blandfond investerar i både aktier och räntebärande värdepapper. Fördelningen mellan aktier och räntepapper kan variera mellan olika blandfonder och även variera under olika tidsperioder i samma fond.

För dig som är intresserad av blandfonder är det bra att ta reda på hur fördelningen mellan aktier och räntor ser ut eftersom det kan vara stor skillnad mellan olika fonder. Om du vill jämföra olika blandfonder med varandra bör du också ta hänsyn till om de placerar enbart i svenska värdepapper eller också i utländska.

En variant av blandfonder är **generationsfonder** som är vanliga inom pensionssparandet. För dessa fonder gäller att andelen aktier minskar i takt med att pensionen närmar sig för den generation som respektive fond avser.

HEDGEFONDER

En hedgefond är en specialfond som ofta försöker ge positiv avkastning oavsett om aktie- eller räntemarknaderna går upp eller ned. För att uppnå detta har hedgefonder friare placeringsregler och kan investera i både aktier och obligationer, ta lån, placera i optioner med mera. Hedgefonder kan ha allt från låg till mycket hög risk.

FOND-I-FONDER

Fond-i-fonder placerar i andra fonder. Förvaltaren väljer ut de fonder som fonden ska placera i. Det kan vara fonder från ett eller flera olika fondbolag. Det finns fond-i-fonder som enbart placerar i aktiefonder, alternativt enbart räntefonder, men också fond-i-fonder med kombinationer av olika fondtyper.

Olika fondtypers avkastning i SEK den senaste 10-årsperioden (2014–2023)

Fondtyp	Totalt under tioårsperioden, procent	Snitt per år, procent
Aktiefonder	150	9,6%
Sverige	176	10,7
Norden	176	10,7
Europa	121	8,3
Global	187	11,1
Tillväxtmarknader	87	6,5
USA	270	14,0
Blandfonder	77	5,9
Obligationsfonder	8,3	0,8
Penningmarknadsfonder	3,3	0,3

Källa: Morningstar Fondindex 2024 (fondindex_kategori_2023-12-31)

Aktiemarknaden har den senaste tioårsperioden mest gått upp, men avkastningen har varierat kraftigt mellan olika aktiefondskategorier. I genomsnitt har aktiefonder ökat i värde med 162 procent (motsvarande 10,1 procent per år). Globalfonder, USA-fonder, Sverigefonder och Nordenfonder har haft en mycket god värdeutveckling, medan framförallt Tillväxtmarknadsfonder utvecklats sämre.

OLIKA SÄTT ATT FONDSPARA OCH SKATTEREGLER

I dag kan man spara i fonder på många olika sätt. Du kan spara privat i fonder, antingen direkt eller via ett investeringssparkonto eller en kapitalförsäkring och du kan pensionsspara i fonder.

Det är viktigt att du ser till helheten i ditt sparande för att få en god riskspridning. Dessutom har de skilda sätten att spara i fonder också olika skatteregler. Fundera över vilka fonder du vill spara i och på vilket sätt du vill spara.

PRIVAT FONDSPARANDE

DIREKTSPARANDE I FONDER

Skatt på kapitalvinst är 30 procent vid sparande direkt i fonder. Kapitalförlust är helt eller delvis avdragsgill. Fondbolag lämnar kontrolluppgifter till Skatteverket om kapitalvinster och förluster, men gör inte skatteavdrag. Vid direktspande i fonder finns också en särskild fondskatt som årligen uppgår till 0,12 procent av fondinnehavet.

INVESTERINGSSPARKONTO (ISK)

På ett investeringssparkonto kan du spara i fonder men också i enskilda värdepapper. Du kan inom ISK byta fonder utan att det blir skatt på kapitalvinst. I stället betalar du en årlig schablonskatt. En schablonsinkomst (baserad på statslåneräntan i november året innan plus 1 procentenhet, dock lägst 1,25) tas upp som inkomst av kapital och beskattas med 30 procent. För aktuella skattebelopp och verktyg för att räkna ut din schablonskatt, besök skatteverket.se.

KAPITALFÖRSÄKRING

Du väljer bland de fonder som det försäkringsbolag där du har kapitalförsäkringen erbjuder. Du kan inom kapitalförsäkringen byta fonder utan att det blir skatt på kapitalvinst. I stället betalas en årlig avkastningsskatt på kapitalet. Skatten beräknas på motsvarande sätt som för investeringssparkonto, se sida 19. En skillnad mellan ISK och kapitalförsäkring är att du kan komplettera en kapitalförsäkring med förmånstagare.

PENSIONSSPARANDE

PREMIEPENSION OCH TJÄNSTEPENSION

Fonder är också ett alternativ för pensionssparande i olika former. Alla som har en beskattningsbar årsinkomst på minst 24 238 kronor (2024) tjänar in till den allmänna pensionen från första kronan.

Premiepensionen utgör en mindre del av den allmänna pensionen och placeras i fonder. Du kan själv välja i vilka fonder som pengarna ska placeras. Om du inte väljer själv placeras dina pengar i en statlig fond, Sjunde AP-fondens AP7 Såfa.

I din **tjänstepension** kan du, i olika utsträckning beroende på vilket avtal du tillhör, välja mellan traditionell livförsäkring och fondförsäkring. Mer om premie- och tjänstepension hittar du i i **Gilla din ekonomis** broschyr **Pension**.

Till premiepensionen i det allmänna pensionssystemet och till tjänstepensionen får arbetsgivaren göra avdrag för premier och du betalar inkomstskatt vid utbetalningen av pensionen. Fonderna du kan välja till premie- och tjänstepensionen är samma fonder som du kan välja till ditt privata fonsparande men inom premiepensionen och tjänstepensionsalternativen ges kraftiga rabatter på fondavgifterna.

PRIVAT PENSIONSSPARANDE

Fram till 2016 fick man göra avdrag vid privat pensionssparande om det sparades i ett så kallat IPS-konto. Det du redan har sparat ligger kvar och beskattas som tidigare, dvs du betalar en årlig avkastningsskatt. Skatten motsvarar 15 procent av den genomsnittliga statslåneräntan föregående år, dock lägst 0,5 procent.

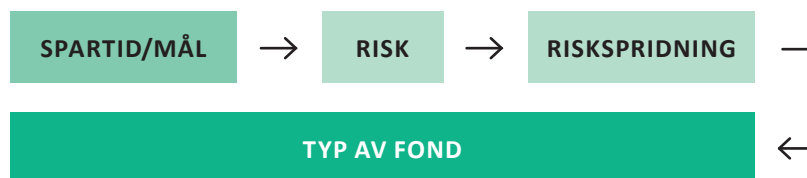
Privat pensionssparande kan betalas ut från 55 års ålder, under minst fem år.

Om du vill spara privat till pensionen även i fortsättningen kan du använda de olika alternativ som finns beskrivna under rubriken **Privat fonsparande** på sida 19. Sparandet är dock inte längre avdragsgillt utan följer de olika skatteregler som gäller för respektive sparform.



ATT TÄNKA PÅ VID VAL AV FOND

De flesta behöver ett sparande på både kort och lång sikt, från sparande till nästa års semester till pensionssparande. Det mest kortsiktiga sparandet passar bra att ha på ett sparkonto, medan fonder passar för sparande på lite längre sikt.



Börja med att fundera över vilken tidshorisont du har för ditt sparande och vilken risk du är beredd att ta för att få en bra avkastning. Risk innebär att en placering både kan öka och minska i värde, men med ökad risk följer också en möjlighet. Över tid kan möjligheten vara större att du får en bra avkastning om du vågar ta en högre risk. På kort sikt kan dock värdet svänga kraftigt i fonder med hög risk.

Sparar du i aktiefonder ska det inte vara pengar du är beroende av den närmaste tiden, och du måste kunna leva med att värdet kan gå upp och ner. Att spara på lång sikt betyder inte att du inte ska bry dig. Det kan hända saker både i omgivningen och privat som gör att du vill eller bör förändra ditt sparande.

Räntefonder innebär en jämnare avkastning än aktiefonder, men på en genomsnittligt lägre nivå. Korta räntefonder passar för kortsiktigt sparande eller för tillfälliga omplaceringar när börserna förväntas falla, eller om du vill ha en mycket låg risk.

RISKSPRIDNING ÄR A OCH O

Riskspridning kan du få på olika sätt. Du kan till exempel välja en fond som har stor spridning av sina placeringar i olika värdepapper och marknader. Du kan också välja flera olika fonder med olika inriktningar och där fonderna kompletterar varandra.

När du har kommit fram till vilken eller vilka olika typer av fonder du vill ha är det dags att välja fond.

VAR PRISMEDVETEN

Det är bra att vara prismedveten när du ska välja fonder. Det innebär att du både ser till vad det kostar och vad du får för pengarna. Du bör därför ta hänsyn till både fondens avkastning och avgift. Även om det är framtiden som vi är mest intresserade av, ger den historiska avkastningen ändå värdefull information om hur fonden har lyckats hittills. Hur mycket har fonden ökat i värde på ett, fem och tio år? Den historiska avkastningen är dock ingen garanti för den framtida avkastningen.

Viktigt att känna till är att avgiften alltid är bortdragen när avkastningen visas för en fond! Det betyder att två fonder med samma avkastning har varit lika bra för dig som sparar, även om de har olika höga avgifter. Mer om avgifter hittar du under avsnittet [Avgifter](#) på sida 29.

Till din hjälp när du ska utvärdera och jämföra fonder finns några olika verktyg som underlättar jämförelserna, se avsnittet [Hjälpmedel vid val eller utvärdering av fonder](#) på sida 33. Tänk på att när du ska jämföra fonder är det viktigt att fonderna har samma placeringsinriktning för att jämförelsen ska vara relevant.

ATT SPARA HÅLLBART I FONDER

VAD ÄR HÅLLBARA INVESTERINGAR?

Många sparare vill i dag kunna investera hållbart och det kan finnas många goda skäl till att göra det. Det kan exempelvis röra sig om att man vill följa sina värderingar, bidra till att motverka klimatförändringar eller så tänker man att hållbara investeringar kommer att ge en högre avkastning på sikt. Men vad är egentligen en hållbar investering? Det är en fråga som inte är helt lätt att svara på och svaret beror mycket på vad som är viktigt för dig som sparare när det kommer till olika hållbarhetsfrågor. Därför ska vi nu titta närmare på vad olika fonder har för strategier och inriktning när det kommer till hållbara investeringar och hur du kan ta del av information kring fondernas hållbarhetsarbete.

HÅLLBARHETSSTRATEGIER

Med dina sparpengar har du möjlighet att bidra till en hållbar utveckling genom att investera i företag som tar ett aktivt ansvar för frågor som berör olika delar av detta område. Dessa olika delar kallas ofta för ESG-frågor, där förkortningen ESG står för:

Environmental/Miljö (Exempelvis biologisk mångfald, klimatavtryck, vattenförbrukning, avfall)

Social/Sociala frågor (Exempelvis jämställdhet, arbetsrätt, mänskliga rättigheter, mångfald)

Governance/Bolagsstyrning (Exempelvis korruption, interna strukturer, styrelsens sammansättning)

När du köper en fond lämnar du över ansvaret för förvaltningen till ett fondbolag. Det är fondbolaget som väljer vilka företag som fonden ska investera i. De bestämmer också vilka branscher och

företag som fonden inte ska investera i och hur fonden som gemensam ägare ska använda sin makt för att påverka hur företagen i fonden utvecklas.

Ett fondbolag samlar in mängder med information för att kunna analysera företagen de har investerat i eller eventuellt ska investera i. Numera är det inte bara finansiell information som analyseras för att ta reda på om ett företag är värt att investera i. Fondbolagen analyserar även information kopplat till företagens påverkan på just miljö och samhälle men även hur företagen (potentiellt) påverkas av hållbarhetsaspekter som till exempel klimatförändringar på sikt. Fonder som främjar hållbara investeringar eller har hållbarhet som mål kan använda olika strategier för att uppfylla detta. Här är de tre vanligaste strategierna som används i förvaltningen:

Välja in – är en strategi som går ut på att investera i företag som anses vara ”bäst i klassen” utifrån specifika hållbarhetskriterier.

Välja bort – är en strategi som innebär att fonden inte investerar i företag som bedöms vara relativt mindre hållbara än andra. Det kan dessutom finnas specifika branscher som fonden aktivt valt att aldrig investera i.

Påverka – innebär att fonden använder sitt ägarinflytande för att påverka företag i hållbarhetsfrågor. Påverkansarbetet kan både göras informellt i dialog direkt med företaget eller publikt i samband med exempelvis en årsstämma.

VAD DEFINIERAS SOM HÅLLBART?

Inom FN är hållbarhet en högt prioriterad fråga, vilket bland annat visar sig i de globala mål som förhandlats fram mellan medlemsländerna i vad som kallas FN:s Agenda 2030. Finans- och fondindustrin ses som en viktig pusselbit för att uppnå dessa mål då de genom sina investeringar kan styra kapitalet till företag som bidrar till en hållbar utveckling.

Att investera hållbart kan innebära många olika saker. Det pågår ett stort arbete inom EU för att fonderna tydligare ska redovisa vad som anses vara en hållbar investering. Det finns därför regelverk som bestämmer hur fonder ska informera om sitt hållbarhetsarbete. Precis som att ett fondbolag ska upplysa om risk eller historisk avkastning finns det även krav på att fondbolag ska redovisa hållbarhetsinformation. Fondbolag har krav på sig att definiera vad som är hållbart för just deras fonder. Det innebär att olika fonder kan ha olika hållbarhetsambitioner och strategier. Informationskraven skiljer sig för fonder som har hållbarhet som mål och för de som främjar hållbarhet, och fonderna delas utifrån detta in i följande kategorier:

Fonder som har hållbarhet som mål: Har som mål att investera hållbart. Exempelvis genom att investera i företag som levererar klimatlösningar som minskar koldioxidutsläpp.

Fonder som främjar miljörelaterade eller sociala egenskaper: Bidrar till hållbarhet utan att ha hållbarhet som mål med förvaltningen. Exempelvis genom att aktivt välja in eller välja bort vissa investeringar.

Övriga fonder: Fonder där hållbarhetsrisker är integrerade i investeringsbesluten, utan att de främjar miljörelaterade eller sociala egenskaper eller har hållbarhet som mål och/eller beaktar negativa konsekvenser på hållbarhet för fonden.

Fondbolaget kan också investera i verksamheter som har klassificerats som miljömässigt hållbara enligt ett annat EU-regelverk, Det regelverket kallas EU:s taxonomi. Taxonomin är i dagsläget (år 2024) inriktad på miljömässiga mål men kräver även vissa grundläggande sociala skyddsåtgärder såsom att respektera mänskliga rättigheter och arbetstagares rättigheter.

Enligt EU:s taxonomi ska de bolag som en fond investerar i granskas utifrån hur bolaget arbetar gentemot följande miljömässiga mål:

1. Begränsning av klimatförändringar
2. Anpassning till klimatförändringar
3. Hållbar användning och skydd av vatten och marina resurser
4. Omställning till cirkulär ekonomi
5. Förebyggande och begränsning av miljöföroreningar
6. Skydd och återställande av biologisk mångfald och ekosystem

Det ska framgå av upplysningarna hur stor del av investeringarna i en fond som är miljömässigt hållbara enligt taxonomin. Det ska också framgå hur stor andel av fondens investeringar som fondbolaget själv tycker är hållbara, utifrån deras egen definition.

Det är viktigt att du som sparare läser på om vad just den fond du vill investera i har för ambition och strategi. Utgå från vad som är viktigt för dig när du funderar på hur dina pengar ska placeras. Är det viktigt för dig att en fond väljer bort företag som släpper ut mycket koldioxid? Eller vill du välja in företag som bidrar till att uppfylla FN:s globala hållbarhetsmål, genom till exempel förnybar energi, vattenrening, energieffektivisering?

VAR HITTAR JAG INFORMATION?

Du ska kunna jämföra fonder utifrån hållbarhet precis som du kan jämföra dem utifrån avgift respektive historisk avkastning. Därför presenterar fonder en hållbarhetsdeklaration. I deklARATIONEN kan du läsa om fondens förvaltningsstrategi, hur den främjar miljörelaterade och sociala egenskaper samt om man har hållbara investeringar som mål. Information ska även ges om hur fonden beaktar hållbarhetsrisker, vilken inverkan dessa har på investeringsbesluten och hur de kan påverka fondens avkastning.

Om du anlitar en rådgivare kan du prata med hen om och i så fall hur du vill investera hållbart (hållbarhetspreferenser) och få hjälp med att hitta fonder som passar det du tycker är viktigt.



AVGIFTER

Som nämnts tidigare finns ett stort antal fonder att välja mellan och de har också olika avgifter. En bra förutsättning för att bli nöjd med sitt val av fond är att vara medveten om vad man betalar för.

Att avgifterna skiljer mellan fonder kan bero på fondbolagets administrativa kostnader, men även på fondens placeringsinriktning, hur aktiv förvaltningen är samt vilken service som erbjuds i form av rådgivning med mera.

Förvaltningsavgiften ska bland annat täcka fondbolagets kostnader för administration, information till spararna, analyser av marknader och företag, placeringar, förvaring, tillsyn (Finansinspektionen) och distribution. Med distributör avses återförsäljare, alltså den som spararen köper fonden av, såsom banker, försäkringsbolag, försäkringsförmedlare och fondtorg.

Prissättningen sker på en fri marknad precis som för andra varor och tjänster. Fonder med högre avgifter kan ha en mer kostsam förvaltningsmodell än fonder med låga avgifter. Exempelvis har ofta passivt förvaltade fonder (indexfonder) en lägre avgift än aktivt förvaltade fonder eftersom aktivt förvaltade fonder behöver större resurser för analys av vilka företag fonden ska investera i.

Avgiftsnivån skiljer sig också ofta åt mellan olika fondtyper, exempelvis har räntefonder generellt lägre avgifter än aktiefonder. Även inom aktiefonder finns skillnader, exempelvis har tillväxtmarknadsfonder generellt högre förvaltningskostnader än fonder som placerar enbart i svenska företag.



Var prismedveten! Bedöm priset i förhållande till vad du får för pengarna i jämförelse med andra alternativ.



Avgifterna är alltid avdragna när avkastningen visas!

En sak som är viktig att veta är att en fonds avkastning alltid visas efter att alla avgifter är bortdragna. Det betyder att två fonder med samma avkastning har gett dig som sparare lika mycket oavsett vad avgiften är.

Det finns inget entydigt samband mellan avkastning och avgift vilket betyder att det finns fonder med låga avgifter som gått bra och fonder som haft en negativ utveckling. Detsamma gäller fonder med höga avgifter, en del fonder har gått bra och andra har haft en negativ utveckling.

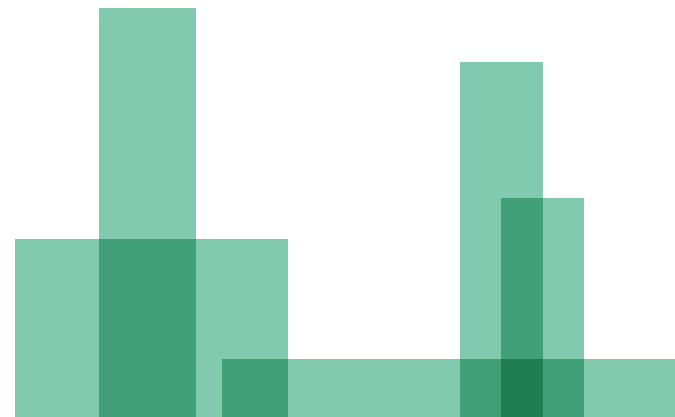
NÅGRA VIKTIGA AVGIFTSBEGREPP:

FÖRVALTNINGSAVGIFT

Det pris du betalar fondbolaget och som ska täcka kostnader för bland annat förvaltning, analys, information och administration. Anges i procent. 1/365 av avgiften dras från värdet varje dag.

ÅRLIG AVGIFT/FÖRVALTNINGSAVGIFTER OCH ANDRA ADMINISTRATIONS- ELLER DRIFTSKOSTNADER

Ett EU-standardiserat avgiftsmått som inkluderar förvaltnings- samt övriga avgifter som tas från fonden exklusive transaktionskostnader. För svenska fonder överensstämmer detta ofta med förvaltningsavgiften.



TOTALKOSTNAD/LÖPANDE KOSTNADER

Visar fondens totala kostnader. Här ingår förutom förvaltningsavgiften även courtage som fonden betalar till mäklare vid köp och försäljning av värdepapper i fonden. Måttet redovisas i kronor på årsbeskeden för var och ens individuella sparande.

Årlig avgift (genomsnitt) för svenska fonder 2022, per fondkategori	
Aktiefonder	0,74 %
Blandfonder	0,84 %
Långa räntefonder (SEK)	0,35 %*
Korta räntefonder (SEK)	0,17 %*

Källa: Avgifterna på fondmarknaden 2022, AMF/Morningstar, 2022 (kapitalviktade) * oviktade

PRESTATIONSBASERAD AVGIFT

En prismodell där du betalar fondbolaget beroende på fondens avkastning.

INSÄTTNINGS- OCH UTTAGSAVGIFTER

Insättnings- och uttagsavgift är ovanligt i Sverige. Uttagsavgift tas oftast bara ut om uttag görs efter en mycket kort tids sparande i fonden för att inte övriga sparare i fonden ska drabbas negativt.

AVGIFTSMODELLEN GYNNAR PRIVATSPARARE

I Sverige är det mycket vanligt med ett sparande i form av regelbundna insättningar av mindre belopp. Fondsparande ger riskspridning från första kronan och avgiften är proportionell i förhållande till det insatta beloppet.

Fondernas avgiftsmodell kan generellt sägas gynna sparare med ett litet sparkapital eftersom en procentsats som tas ut på kapitalet medför att sparare med ett litet kapital får ta del av fondens fördelar till en mindre kostnad i kronor än sparare med ett stort kapital.

HJÄLPMEDEL VID VAL ELLER UTVÄRDERING AV FONDER

HUR BRA GÅR DIN FOND?

Genom att använda ett fondindex kan du enkelt se hur din fond har gått under olika tidsperioder i jämförelse med andra fonder med samma placeringsinriktning. Du kan till exempel jämföra hur en Sverigefond har gått jämfört med andra Sverigefonder. Det är också ett mycket bra verktyg när du ska välja en ny fond. Historisk avkastning är ingen garanti för framtiden men ger värdefull information om hur förvaltaren lyckats med sina placeringar tidigare.

För att göra det lätt att hitta rätt jämförelse kan du på webbplatsen fondkollen.se med hjälp av verktyget "Kolla fonden" skriva in namnet på din fond och få upp just den jämförelsegrupp där din fond ingår. Här har du möjlighet att se vilken placering din fond har utifrån avkastningen under olika tidsperioder, från senaste månaden upp till tio år. Förutom din egen fond ser du samtliga fonder som ingår i jämförelsegruppen. Fonderna har olika färgkoder där de med högst avkastning har markerats med grönt och de med lägst avkastning har markerats med en röd färg.

FAKTABLAD

För att enkelt få en överblick över den mest väsentliga informationen vid val av fond så har alla fonder i Europa ett faktablad. Alla faktablad är på högst tre sidor och uppställda enligt samma modell för att göra det enklare att jämföra fonder från olika länder och från olika fondbolag. Du hittar faktabladen på fondbolagens webbplatser och övriga platser där du köper fonder. Alla som är intresserade av att börja spara i en fond ska enligt lag erbjudas ett faktablad. Sedan 1 januari 2023 är fondernas faktablad anpassade för att även underlätta jämförbarhet med andra sparprodukter.

FAKTABLADEN GER DIG UPPGIFTER OM BLAND ANNAT FONDENS:

PLACERINGSINRIKTNING, MÅL & MÅLGRUPP

Här beskrivs vilken typ av fond det är, till exempel att fonden investerar i aktier som ges ut av svenska företag.

RISK/AVKASTNINGSPROFIL

Fonden ska redovisa ett mått på sambandet mellan risk och möjlig avkastning i fonden. Skalan som används är 1–7, där 7 innebär högst risk och högsta möjliga förväntade avkastning.

Fonden ska även redovisa resultatscenarier. De är framåtblickande och syftar till att ge spararen en bild av framtida avkastning under olika marknadsförhållanden. Bland annat visas det sämsta, det genomsnittliga och det bästa resultatet för fonden under de senaste 10 åren.

AVGIFTER

En tabell med fondens totala avgiftsuttag under en längre period (exempelvis 5 år för en aktiefond) samt en tabell som specificerar vad avgiften består av.

HISTORISK AVKASTNING

Sedan den 1 januari 2023 ska historisk avkastning inte ingå i faktabladet längre. I faktabladet finns dock en hänvisning till var spararen kan hitta den informationen. Historisk avkastning presenteras som ett stapeldiagram över årlig avkastning för vart och ett av de senaste tio åren eller sedan fonden startades om den inte har funnits så länge. Det är ett bra sätt att visa historisk avkastning, men det är också ett av de bästa sätten att illustrera fondens risk.

För den som vill ha utförligare information om fonden finns informationsbroschyr (med fullständig information) och årsredovisning respektive halvårsrapport.

FONDBETYG

Ett annat sätt att utvärdera fonder är att titta på vad fonden har fått för fondbetyg (rating). Fondbetyg tas fram av olika ratingföretag. Fonderna betygsetts utifrån olika kriterier, framförallt historisk avkastning och risk. Det förekommer även fondbetyg där förutsättningar för framtida utveckling vägs in i betygen. Har en fond fått högt betyg hos flera betygssättande företag så är det värdefull information.

På den svenska marknaden finns flera företag som tillhandahåller betygssättning av fonder.

FONDKOLLEN.SE

Fondbolagens förening har tagit fram en webbplats med adress fondkollen.se. På webbplatsen ges information om fondsparande samt verktyg och värdefulla exempel som är användbara när det gäller fondsparande. Bland annat finns verktyget [Kolla Fonden](#) som underlättar utvärdering av fonder och som kan vara till hjälp när det är dags att välja nya. Där finns också en räknesnurra där du kan testa hur sparbelopp, spartid, avkastning och avgift påverkar ditt sparande över tid.

KONSUMENTERNAS BANK- OCH FINANSBYRÅ

Konsumenternas Bank- och finansbyrå – konsumenternas.se, kan hjälpa dig med opartisk information och vägledning utan kostnad, om du skulle behöva.

Du kan få reda på hur du ska göra för att gå vidare om du skulle vara missnöjd med något kring ditt fondsparande.

CHECKLISTA: ATT VÄLJA FONDER

När du ska välja fond kan du använda dig av en tvåstegsmodell för att underlätta valet. Denna går ut på att först välja vilken fondtyp du vill ha och sedan välja fond utifrån det valet.

STEG 1: VÄLJ FONDTYP

VILKEN TIDSHORISONT HAR DU?

Börja med att fundera hur lång din placeringshorisont är. Ju längre placeringshorisont, desto högre risk kan du ta för att öka möjligheterna till högre avkastning. Det mest kortsiktiga sparandet passar att ha på ett bankkonto eller i en kort räntefond. Aktiefonder däremot passar för sparande på längre sikt.

FUNDERA ÖVER RISK OCH RISKSPRIDNING

Vilken risk är du beredd att ta? En högre risk ger möjlighet till högre avkastning men kan också innebära att du förlorar pengar.

Riskspridning är A och O när det gäller fondsparande. Vill du inte spara i så många fonder kan du välja en bred globalfond som placerar över hela världen eller en blandfond som placerar i både aktier och räntor. Ett annat sätt att få riskspridning är att välja flera olika fonder med olika inriktning. Tänk också på att sprida riskerna över tid genom att månadsspara.

STEG 2: VÄLJ FOND

Nästa steg är att välja en fond och då kan du ta hjälp av några olika verktyg för att utvärdera fonderna och jämföra fonderna med varandra. Var medveten om vad de olika fonderna kostar. Glöm inte att jämföra både avkastning och avgift.

FONDKOLLEN.SE

På fondkollen.se hittar du fakta, verktyg och värdefulla exempel som är användbara när det gäller allt fondsparande. Bland annat finns verktyg som underlättar utvärdering av fonder och som kan vara till hjälp när det är dags att välja nya.

JÄMFÖR FONDER

På fondkollen.se kan du med hjälp av verktyget "Kolla fonden" skriva in namnet på din fond och få upp rätt jämförelse för att se hur din fond har gått i jämförelse med andra fonder med samma placeringsinriktning. Har din fond stått sig väl eller finns det många andra fonder med samma placeringsinriktning som har presterat bättre? Dags att byta?

FAKTABLAD MED BASINFORMATION OM FONDER

Du kan också titta på de olika fondernas faktablad för att få mer information om fonden. Faktabladen är standardiserade i hela Europa för att du ska kunna jämföra fonder från olika fondbolag. Faktabladet ska bland annat innehålla information om placeringsinriktning, risk, resultatscenarier och avgifter. Faktabladen hittar du på varje fondbolags webbplats.

FONDBETYG

Ett annat sätt att utvärdera fonder är att titta på vad de fått för rating eller fondbetyg. Fonderna betygsätts utifrån olika kriterier, framförallt historisk avkastning och risk. Ibland vägs även framtida utvecklingsmöjligheter in, till exempel tittar man på förvaltarens erfarenhet.

Det finns också ofta ett hållbarhetsbetyg som baseras på kriterier kopplade till miljö, socialt ansvarstagande och ägarstyrning. Vilka kriterier betyget baseras på kan dock skilja sig mellan olika aktörer, så det kan därför vara värt att titta närmare på vad som ingår i bedömningen.

TIO FRÅGOR OM FONDER

1. Vilka av dessa fonder har generellt sett högst risk?

- A. Blandfonder
- B. Aktiefonder
- C. Räntefonder

2. Om du vill spara kortsiktigt i en fond, det vill säga med pengar du behöver snart, vilken typ av fond passar då bäst?

- A. En kort räntefond
- B. En aktiefond
- C. En blandfond

3. Vad kännetecknar en generationsfond?

- A. I en generationsfond minskar andelen aktier i takt med generationens stigande ålder.
- B. Vid pensionsålder måste det alltid vara 100 procent räntebärande i en generationsfond.
- C. Fördelningen mellan aktier och räntebärande papper är alltid 50/50.

4. Hur förhåller sig risken i en hedgefond jämfört med risken i en genomsnittlig aktiefond?

- A. Den är alltid högre.
- B. Den är alltid lägre.
- C. Den kan vara såväl högre som lägre.

5. Min branschfond går dåligt, kan inte förvaltaren investera i någon annan bransch?

- A. Nej, fondbestämmelserna reglerar vad fonden får investera i.
- B. Ja, om tillräckligt många fondandelsägare hör av sig går det bra.
- C. Nej, Finansinspektionen har bestämt placeringsinriktningen.

6. Om fondbolaget går i konkurs förlorar jag mina pengar då?

- A. Ja, fondandelarna säljs för att betala andra fordringsägare i konkursen.
- B. Nej, tillgångarna som utgör fonden förvaras fristående från fondbolaget.
- C. Ja, pengarna tillhör inte mig längre när jag investerat dem i fonden.

7. Fondens avkastning, hur fonden presterat, är viktigt. Vilket av nedanstående påståenden om avkastningen är sant?

- A. Två fonder med samma avkastning har varit precis lika bra för dig som sparare, oavsett avgift.
- B. Avkastningen visas alltid före att avgiften är bortdragen.
- C. Båda påståenden är sanna.

8. Vad är en indexfond?

- A. En fond vars placeringar speglar ett visst marknadsindex, till exempel Stockholmsbörsen.
- B. Det är en fond som syftar till att ha så låg risk som möjligt.
- C. En fond som följer konsumentprisindex, dvs. prisutvecklingen för den privata konsumtionen.

9. Premiepension har du säkert hört talas om, men vad är det för något egentligen?

- A. Det är en mindre del av den allmänna pensionen där du själv kan välja i vilka fonder den ska placeras.
- B. Det är pengar du kan vinna om du köper en premieobligation.
- C. Den del av ditt privata pensionssparande som du själv avsätter pengar till.

10. Vad gäller för fondavgifterna inom premiepensionssystemet jämfört med fondavgifterna i ett privat fondsparande?

- A. Fondavgifterna är lägre på grund av den rabatt som ges.
- B. Fondavgifterna är högre på grund av den extra administration som krävs.
- C. Fonderna inom premiepensionssystemet har inga avgifter.



Svaren finns på sidan 47

ORDLISTA

AKTIE

Ägarandel i ett aktiebolag.

AKTIEFOND

En aktiefond investerar minst 85 procent av fondförmögenheten i aktier eller aktierelaterade finansiella instrument.

AKTIV ANDEL

Nyckeltalet aktiv andel, active share på engelska, används för att ge en bild av hur mycket fondens innehav avviker i förhållande till de bolag som ingår i fondens jämförelseindex. Noll procent innebär att fonden har exakt samma innehav som index. 100 procent innebär att den bara har andra innehav än de som ingår i index.

AKTIV FÖRVALTNING

Fondförvaltning där förvaltaren gör en egen analys av vilka värdepapper som kommer ge den bästa avkastningen i framtiden. Motsats till passiv förvaltning, eller indexförvaltning.

AKTIV RISK

Nyckeltalet aktiv risk, tracking error på engelska, visar hur mycket fondens avkastning svänger i värde i förhållande till sitt jämförelseindex.

AVKASTNING

Värdeökning på en placering. Kan komma fondspararen till del som kapitalvinst eller utdelning. En fonds avkastning visas alltid efter att avgifter är bortdragna.

BLANDFOND

En fond som investerar i både aktier och räntebärande värdepapper. Fördelningen av aktier respektive räntepapper skiljer sig åt mellan blandfonderna och deras placeringar styrs av fondens strategival.

BRANSCHFOND

Värdepappersfond som köper aktier i en specifik bransch såsom läkemedel, fastigheter etc.

COURTAGE

En avgift vid köp och försäljning av värdepapper som fonden vanligen får betala till fondkommissionär/aktiemäklare.

DEPÅ

Används för förvaring av fonder. I en värdepappersdepå kan du placera pengar i olika aktier, fonder, optioner och obligationer.

DIVERSIFIERING

I finansiella sammanhang innebär diversifiering att man minskar risken i en värdepappersportfölj genom att placeringar sprids, exempelvis på många olika värdepapper, med investeringar i både aktier och obligationer och/eller med en stor geografisk spridning.

ESG

ESG är en förkortning av Environmental (miljö), Social (socialt ansvar) och Governance (bolagsstyrning).

ETF

En börshandlad fond (Exchange Traded Fund) kan handlas i realtid på en börs (som en aktie).

FAKTABLAD

Alla som är intresserade av att börja spara i en fond ska enligt lag erbjudas ett faktablad. Faktabladet ger en överblick över den mest väsentliga informationen vid val av fond. Informationen är uppställd på samma sätt för alla fonder för att man enkelt ska kunna jämföra fonder med varandra.

FOND I FOND

Fond som placerar i andra fonder.

FONDANDEL

Den som sparar i fond köper andelar i fondens tillgångar och blir därmed delägare till alla de värdepapper som fonden äger.

FONDBOLAG

Ett fondbolag förvaltar förmögenheten i en värdepappersfond. Ett fondbolag kan förvalta flera fonder.

FÖRETAGSOBLIGATIONSFOND

Företagsobligationsfonder investerar som namnet anger i obligationer utgivna av företag. De har generellt en lägre risk än aktiefonder men en högre risk än vanliga obligationsfonder eftersom obligationer utgivna av företag innebär en högre risk än exempelvis statsobligationer.

FÖRVALTNINGSAVGIFT

Ersättning till fondbolag för förvaltning, administration, förvaring, information och distribution.

FÖRVARINGSINSTITUT

Alla värdepappersfonder ska ha bank eller annat kreditinstitut som förvaringsinstitut. Detta ska ta emot och förvara fondens egendom och se till att köp och försäljning av fondandelar sker i enlighet med gällande regler.

HEDGEFOND

Hedgefonder är specialfonder och har därmed en friare placeringsinriktning än värdepappersfonder. Många hedgefonder försöker ge avkastning oavsett om aktie- eller räntemarknaden går upp eller ned.

INDEX

Index visar hur en viss marknad har gått i genomsnitt. Ett index fungerar som ett mått att jämföra fondens värdeutveckling med över tid. Vanligtvis ingår aktieutdelningar i indexet vilket är jämförbart med innehavet i till exempel en fond.

INDEXFOND

En passivt förvaltd fond som har som mål att spegla ett valt index, genom att vanligtvis placera i de aktier som ingår i indexet. Motsats till aktivt förvaltd fond.

INDEXNÄRA FOND

En fond som inte har som ambitionsnivå att ge en högre avkastning än index men däremot kan avvika i mindre utsträckning från ett index, till exempel till följd av att vissa branscher eller bolag har uteslutits av hållbarhetsskäl.

ISK

På ett investeringssparkonto (ISK) kan du spara i fonder. Andra tillåtna investeringar är marknadsnoterade värdepapper och bankinlåning. Vid sparande inom ISK betalar du inte någon skatt på kapitalvinster och utdelningar. Det innebär att du kan byta och sälja fonder inom kontot utan att det utlöser någon reavinstskatt. Kontot är i stället schablonbeskattat.

KAPITALFÖRSÄKRING

I en kapitalförsäkring (KF) kan du spara i fonder. Andra tillåtna investeringar är marknadsnoterade värdepapper och bankinlåning. Vid sparande inom KF betalar du inte någon skatt på kapitalvinster och utdelningar. Det innebär att du kan byta och sälja fonder inom kontot utan att det utlöser någon reavinstskatt. Kontot är i stället schablonbeskattat.

LÖPANDE KOSTNADER

Löpande kostnader inkluderar utöver Årlig avgift också transaktionskostnader. Löpande kostnader uttrycks i procent av den genomsnittliga fondförmögenheten.

NAV-KURS, ANDELSVÄRDE

NAV står för nettoandelsvärde (på engelska net asset value). Värdet på en fondandel beräknas som fondens alla tillgångar efter avdrag för förvaltningskostnader dividerat med antalet andelar. Normalt omvärderas fondens innehav och andelsvärdet varje börsdag.

OBLIGATION

En obligation är ett räntebärande värdepapper med en löptid som överstiger ett år vid emissionen. Obligationer ges ut av staten, kommuner, bostadsfinansieringsinstitut och andra företag.

OBLIGATIONSFOND

En fond som placerar i långa räntepapper, det vill säga med en löptid på över ett år, såsom obligationer. Kallas även lång räntefond.

OPTION

Innehavaren har en rätt men inte en skyldighet att i framtiden köpa eller sälja ett värdepapper till ett i förväg fastställt pris.

PASSIV FÖRVALTNING

Förvaltning av fonder där man har som mål att inte avvika från det index som förvaltaren har valt att spegla. Se indexfond. Motsats till aktiv förvaltning.

PENNINGMARKNADSFOND

Fond som enbart placerar i korta räntepapper, det vill säga räntepapper med en återstående löptid som är kortare än ett år. Kallas även för kort räntefond eller likviditetsfond.

RISK

Att spara i fonder innebär alltid en risk. Med risk avses svängningar av fondens värde. Hög risk i en fond betyder risk för stora svängningar i värde, det vill säga större möjlighet till bra värdeutveckling, men också en större risk att förlora pengar. Låg risk innebär en lägre risk att förlora pengar, men också lägre möjlighet till bra värdeutveckling.

RÄNTEFOND

En räntefond är en fond som placerar 100 procent av fondförmögenheten i räntebärande värdepapper, det vill säga i obligationer och statskuldväxlar.

SFDR

Står för Sustainable Finance Disclosure Regulation, kallas även för Disclosureförordningen. Ett regelverk som ställer krav på hur fonder ska redovisa sitt hållbarhetsarbete.

SPECIALFOND

En typ av Alternativ investeringsfond med liknande konsumentskydd som värdepappersfonder men som har tillstånd att i något avseende avvika från reglerna för värdepappersfonder.

STANDARDVARIATION

Mått på en fonds risk. Speglar volatiliteten, det vill säga svängningar i avkastningen. Ju högre standardavvikelse desto högre risk.

STATSKULDVÄXEL

Ett räntebärande värdepapper med en löptid på upp till ett år. Ges ut av staten.

TILLVÄXTMARKNADSFOND

En tillväxtmarknadsfond är en aktiefond som investerar i tillväxtmarknader, även kallade emerging markets. Till tillväxtmarknader räknas bland andra Östeuropa, stora delar av Asien, Afrika och Latinamerika.

VALUTARISK

Med valutarisk menas förändringar i växelkursen mellan svenska kronan och den valuta som fonden placerar i.

VÄRDEPAPPERSFOND

Fond som enligt lagen om värdepappersfonder omfattas av UCITS-direktivet och därmed fritt får marknadsföras i hela Europa.

ÅRLIG AVGIFT

Visar totalt erlagda avgifter i en fond exklusive transaktionskostnader. Årlig avgift uttrycks i procent av den genomsnittliga fondförmögenheten.

LÄNKTIPS

FONDBOLAGENS FÖRENING

Statistik, fakta, undersökningar med mera.

08-506 988 00

fondbolagen.se

FONDKOLLEN

Information och verktyg för fondsparande.

fondkollen.se

KONSUMENTVERKETS VÄGLEDNINGSTJÄNST

Oberoende vägledning genom Konsumentverket.

0771-525 525

konsumentverket.se

KONSUMENTERNAS BANK- OCH FINANSBYRÅ

0200-22 58 00

konsumenternas.se

KONSUMENTERNAS FÖRSÄKRINGSBYRÅ

0200-22 58 00

konsumenternas.se

MIN PENSION

Ger dig en samlad bild av din pension.

0771-89 89 89

minpension.se

PENSIONSMYNDIGHETEN

Administrerar den allmänna pensionen.

Här byter du fonder till premiepensionen.

0771-776 776

pensionsmyndigheten.se

ÖVNINGSUPPGIFTER

1. Finns det något du drömmer om att göra eller köpa om 5–10 år? Om den genomsnittliga avkastningen är 8 procent varje år, hur mycket pengar måste du spara per månad för att nå ditt mål? Jämför gärna summan med hur mycket du hade haft utan avkastning! Använd räknenudden på fondkollen.se till hjälp.
2. Fundera på om det finns något geografiskt område som du tror kommer ha en stark ekonomisk utveckling och där du skulle vilja investera dina pengar. Varför tror du att just denna region kommer utvecklas bättre än andra?
3. Fundera på om det finns någon bransch som du tror kommer ha en stark ekonomisk utveckling och där du skulle vilja investera dina pengar. Varför tror du att just denna bransch kommer utvecklas bättre än andra?
4. Säg att du vill spara pengar som du vill använda om 10 år. Om du sparar dina pengar i fonder, hur skulle du då fördela pengarna?



Rätta svaren till "Tio frågor om fonder" på sidorna 38–39:
1B | 2A | 3A | 4C | 5A | 6B | 7A | 8A | 9A | 10A

GILLA DIN EKONOMI samordnas av **Finansinspektionen** inom **Nationella nätverket för finansiell folkbildning**. Nätverket består av myndigheter, organisationer och företag som tillsammans samarbetar om utbildning i ekonomiska och finansiella frågor. Viljan är att ge konsumenterna i hela landet – och i alla åldrar – bättre möjligheter för att kunna ta olika medvetna ekonomiska och finansiella beslut i livet. Syftet är att öka den privatekonomiska förståelsen med hjälp av olika informations- och utbildningsinsatser. Tanken är att såväl statliga som privata aktörer här har ett gemensamt intresse i att stötta konsumenterna med fakta – ingen försäljning!

På gilladinekonomi.se finns fler broschyrer om privatekonomi att läsa och skriva ut.

